

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ประกอบด้วย การสรุปภาพรวมการดำเนินงานเพื่อให้ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ครอบคลุมทั้งมิติเชิงลึกและกว้าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน การประกอบอาชีพ องค์กรความรู้ในสินค้าทางการเกษตรของชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการด้านระบบเศรษฐกิจในชุมชน รวมทั้งผลการดำเนินงานของการทำกิจกรรมร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกระบวนการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อสร้างข้อสรุปการกำหนดค้นหาความรู้เกี่ยวกับสินค้าทางการเกษตรเชิงพาณิชย์กับกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่าย และส่วนประกอบการตลาด 4P พร้อมการสร้างตราผลิตภัณฑ์ โดยจำแนกตามสภาพคุณลักษณะส่วนบุคคล ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายนำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์การตลาด สำหรับในการจัดแผนการเพิ่มยอดขายในปีต่อไป โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1. วิธีการดำเนินงานวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. พื้นที่ดำเนินงาน
4. แผนการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะปฏิบัติการ และระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) การเตรียมพื้นที่เป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการแก่ชุมชน และการวางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชน

1.1 ประสานงาน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) เพื่อแสวงหาภาคร่วมระดับชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในระดับพื้นที่

1.2 ทบทวนโจทย์วิจัยร่วมกับกลุ่มสมาชิกและชุมชน ประกอบด้วย รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย ผู้นำชุมชนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานกลุ่มหมอนชิตและประธานกลุ่มเย็บผ้าพร้อมสมาชิกแกนนำและประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งค้นหาอาสาสมัครนักวิจัยชุมชน

1.3 ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการกับกลุ่มชุมชน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจผลิตหมอนชิตบ้านโพนทราย พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งค้นหาอาสาสมัครนักวิจัยชุมชน

1.4 วางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยปรับแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดแนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนในเขตพื้นที่บ้านโนนทรายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ในระหว่างการเตรียมการนี้ เป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนด ประกอบด้วยการใช้กลไกของชุมชนในการแก้ปัญหา โดยการประสานความร่วมมือกันกับเครือข่ายต่าง ๆ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย กลุ่มวิสาหกิจผลิตหมอนชนิดบ้านโนนทราย และประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ

2 ระเบียบปฏิบัติการ

ในระเบียบปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงแบ่งระยะเวลาเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโนนทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ศึกษาบริบทของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโนนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกในระดับบุคคล และใช้การสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยร่วมกันคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะไปสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มเสวนาย่อย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้สมาชิกกลุ่มรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

1.2 สรุป และวิเคราะห์บริบทของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโนนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้สมาชิกกลุ่มรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล พร้อมทั้งค้นหาารูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาสินค้าและทำการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 นักวิจัยร่วมกับชุมชนร่วมกันให้ข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษาสินค้าและทำการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนกลุ่มหมอนชนิด ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนในชุมชน การฝึกคิดสร้างสรรค์การแสดงความคิดเห็น การเสวนากลุ่ม การจัดเวทีกลุ่มสมาชิก การปรึกษาหารือ การค้นหาข้อมูลการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เข้าใจรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันของสมาชิกในกลุ่ม และเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้ชุมชนรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งค้นหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า

2.2 ศึกษาประเด็นปัญหาในการจำหน่ายสินค้าและรูปแบบช่องทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตหมอนชนิดในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

2.3 สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบันในการพัฒนาศักยภาพรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนในเขตพื้นที่บ้านโพธิ์ทรายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี

3.1 ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกลุ่มหมอนชนิดบ้านโพธิ์ทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานีแล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักศึกษา เจ้าหน้าที่ กลุ่มสมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 วิเคราะห์ สรุปแนวทางในการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์หมอนชนิดบ้านโพธิ์ทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี

ระยะที่ 3 สรุปผล/ประเมินผลการศึกษา

ในระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา คณะผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อทำการสรุปผลและประเมินผลข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงแบ่งระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต

3.2 วิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน สมาชิก และผู้สนใจทั่วไป ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมอนชนิดบ้านโพธิ์ทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี รวมจำนวน 30 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมอนชนิดบ้านโพธิ์ทราย และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี

แผนการดำเนินงาน

3.1 แผนงานกิจกรรม ช่วงเวลา	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ												
1. ประสานงาน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน)												
2. ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยต่อชุมชนเป้าหมาย												
3. อบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมกันออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล												
ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ												
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี												
4. ศึกษาบริบทของชุมชนในระดับครัวเรือน ระดับชุมชน												
5. ทีมวิจัยร่วมกับชุมชนทำการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และคืนข้อมูลบริบทของชุมชนให้กับชุมชน												
6. จัดเวทีคืนข้อมูลบริบทของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย												
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี												
7. ศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย												
8. ทีมนักวิจัยร่วมกันนำข้อมูลที่จัดเก็บได้มาวิเคราะห์ร่วมกับชุมชน												
9. จัดเวทีคืนข้อมูลปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม และข้อมูลสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และผลการดำเนินงานของการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน												

แผนงานกิจกรรม ช่วงเวลา	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
10. ทีมนักวิจัยร่วมกันวางแผนเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (A-I-C) ในการพัฒนากระบวนการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย												
ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา												
11. วิเคราะห์พัฒนากระบวนการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย												
12. พัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายให้ยั่งยืนของชุมชน เพื่อความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และทดลองปฏิบัติการ												
13. ทีมนักวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล เพื่อนำข้อมูลการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย เสนอให้ชุมชนรับรู้												
14. จัดเวทีคืนข้อมูลการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย												
ระยะที่ 3 ระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา												
15. ถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต												
16. จัดเวทีคืนข้อมูลการพัฒนารูปแบบการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายหมอนชิตบ้านโพนทราย												
17. วิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์												

